Anul I. — Nr. 9. Decemvrie 1935.

INSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

CUPRINSUL

ARTICOLE

(Sfîrşitul cuprinsului, vezi pag. următoare).

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA (Profesor Constantin Zoppa): Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . „ 5

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

REVISTA CĂRȚILOR

André Joussain — La Sociologie, ethnologie comparée et histoire comparée. Poitiers, 1935 (Traian Brăileanu).

REVISTA REVISTELOR

Iconar, I. 3, 1935. Redacția: Cernăuți, str. Eminescu 15 (prof. *Liviu Rusu*.

Revista mea. Dir.: *Marta D. Rădulescu*. An. I, Nr. 10 (Sept.—Oct. 1935).

Cuvîntul studențesc. Red. și Adm.: București, Calea Plevnei No. 11. An. X, No. 9, 20 Noembrie 1935.

Revista Institutului Social Banat-Crișana. Dir.: *Dr. Cornel Grofșoreanu*. Anul III. No. 13, 1935.

Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini.
Manuscrisele nu se înapoiază

ANUL I. Nr. 9 Decemvrie 1935.

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

Studenţii.

I.

S'au scris multe despre studenţii noştri, dar nu s'a scris mult. Nu există o lucrare sistematică, amănunţită, care să cuprindă toată problema studenţească, toate aspectele ei şi situînd-o la locul ei just în spaţiul social romînesc. În studiul de faţă îmi propun să schiţez problema şi, în jurul liniilor de direcţie săpate mai adînc, să împletesc unele reflexiuni cari, întregite şi rotunzite mai tîrziu cu date pozitive, ar putea constitui un început de analiză sociologică a „studentului".

Dificultatea acestei analize stă în faptul că studenţii nu reprezintă o parte constitutivă a societăţii cu o funcţiune bine definită, cum ar fi de pildă: agricultorii, comercianţii, meseriaşii, muncitorii industriali, artiştii; sau: preoţii, învăţătorii, funcţionarii, medicii, avocaţii.

Noţiunea de student am putea-o defini zicînd: Studentul nu este încă nimic, dar poate deveni orice. Ceea ce înseamnă că studentul n'are nicio funcţiune precisă în societate, dar că poate dobîndi, după terminarea stagiului de student, orice funcţiune. Studenţimea reprezintă deci rezerva permanentă din care se alimentează „elita socială", diferenţiată după diferitele funcţiuni sociale. Studentul încă nu face parte din elită, dar prin certificatul de bacalaureat şi-a cîştigat „legitimarea" de a se pregăti pentru intrarea în elită. După terminarea studiilor şi dobîndirea certificatelor de absolvire studentul aparţine elitei, el şi-a dobîndit „dreptul" de a ocupa o funcţiune socială, încetînd de a fi student. Unitatea studenţimii, coeziunea şi solidaritatea ei derivă în primul rînd din educaţia identică ce au primit-o tinerii în liceu. Liceul unitar formează tipul unitar al studentului. Intervine aci se'nţelege egalitatea vîrstei: toţi studenţii sunt tineri între 18 şi 24 ani. Sunt ce-i drept şi studenţi mai bătrîni, dar numărul lor e prea mic, aşa că nu pot altera caracterul general al studenţimii ca „clasă de vîrstă". Formarea identică prin liceu şi

comunitatea de vîrstă îi imprimă studenţimii caracterul fundamental şi care poate fi observat mai lesne. Liceul l-a făcut pe student sociabil, comunicativ, prietenos, respectuos faţă de profesori şi disciplinat, adică predispus să se încadreze într'o ierarhie, recunoscînd şi putînd distinge meritele şi superioritatea altuia. El se lasă condus şi îi place să fie condus, crede în bunătatea celor bătrîni, în grija lor de a înlesni tinerilor terminarea studiilor. Din aceste puncte de vedere şcoalele superioare reprezintă o continuare a liceului, cu deosebirea că în învăţămîntul superior începe să se accentueze „specializarea", deci o nouă grupare a tinerilor după „profesiuni", ceea ce constitue un nou element de care trebue să ţinem seama în analiza noastră. Diferitele Facultăţi la Universitate, apoi şcoalele speciale, de pildă Politehnica, împărţită şi ea în secţiuni, Şcoala de arhitectură, etc., divizează studenţimea şi diferenţiază cu necesitate şi tipul psihic al studentului, pregătind tipizarea profesională: a funcţionarului, avocatului, profesorului, medicului etc. În această diferenţiere nu trebue să neglijăm nici influenţa „locului": studentul bucureştean se deosebeşte de cel ieşan, de cel cernăuţean, etc., deci fiecare Şcoală superioară introduce o diferenţiere destul de pronunţată a tipului general de student.

Pe lîngă aceste deosebiri izvorîte din tipizarea profesională şi locală, studenţimea începe să se diferenţieze şi prin influenţa altor factori cari în liceu n'aveau o acţiune prea pronunţată, anume situaţia socială a familiei, a părinţilor. Bogăţia şi starea socială a părinţilor influenţează asupra structurii studenţimii, făcînd să se nască antagonisme destul de accentuate între ei. Ne lipsesc şi în această privinţă date statistice, cari să ne informeze în mod precis asupra originii sociale a studenţilor. Dar în general ştim că la anumite facultăţi predomină studenţii fii de ţărani, de pildă la teologie, totastfel la Universităţile şi facultăţile cari n'au taxe ridicate sau dau mai lesne scutiri de taxe. Statul a venit în ajutorul studenţilor săraci pentru a le uşura situaţia, dar „criza" economică şi financiară a adus o perturbaţie mare în viaţa studenţească oprind afluenţa copiilor săraci şi la licee şi îngreuind situaţia studenţilor lipsiţi de mijloace într'un mod extraordinar. Această criză a avut însă şi alte consecinţe şi mai grave: închiderea intrării studenţilor absolvenţi în funcţiunile de Stat. S'a ivit „şomerul" intelectual, omul care a muncit pentru a se ridica în ierarhia socială, pentru a intra în elită, şi care e oprit la poartă...

Aceasta ar fi, schițată în linii largi, icoana studențimii — dacă o considerăm *omogenă din punct de vedere etnic.*

Dar după Unire școlile secundare și cele superioare au fost invadate de minoritari, în primul rînd de Jidani. Profitînd de egalitatea de drepturi cetățenești, acordată cu atîta dărnicie și lipsă de prevedere a oamenilor politici, Jidanii au început o luptă sistematică împotriva elementului romînesc chiar în domeniul în care predominarea Romînilor trebuia asigurată cu orice mijloace. Deși funcțiunile de Stat nu le-au fost deschise decît în mod excepțional și numai în anumite ramuri, profesiunile libere au fost cucerite de ei în așa măsură încît în unele regiuni elementul romînesc nici nu mai contează. Numărul medicilor și avocaților jidani de pildă este în unele orașe excesiv de mare față de medicii și avocații romîni. Cum în acest timp puterea economică a Jidanilor a sporit într'un mod nebănuit, făcîndu-i stăpîni ai orașelor și ai tuturor izvoarelor de îmbogățire prin comerț, industrie și instituțiile financiare, primejdia infiltrării lor în funcțiunile de Stat, ba chiar a unei revoluții comuniste pentru cucerirea posturilor de conducere devine tot mai amenințătoare.

Tineretul universitar romîn a simțit de cu bună vreme această primejdie și a început organizarea rezistenței. Această mișcare „naționalistă“ a depășit, cum știm, cadrele universitare, ea a răscolit întreaga clasă intelectuală și a pus în mișcare și massele largi, cu scopul de a ajunge pe cale legală și constituțională în posesiunea mijloacelor prin cari să se poată opri instituirea dictaturii comuniste jidovești.

Nu intră în subiectul nostru de a expune fazele acestei lupte și rezultatele ei, ci ne vom mărgini să arătăm care a fost, care este și care va trebui să fie rolul studențimii în această mișcare.

II.

Antagonismul național a despărțit deci studențimea în două tabere dușmane: Romînii pe de o parte, Jidanii pe de altă parte. Studenții creștini neromîni au păstrat și păstrează în mare parte o atitudine neutră, iar numărul lor nu depășește proporția ce există între populația romînească și celelalte naționalități creștine. In general însă și neutralitatea studenților creștini are două aspecte: studenții germani și polonezi simpatizează cu mișcarea naționalistă romînească, pecînd între cei ucraineni și maghiari se găsesc simpatizanți și chiar propagandiști activi ai mișcării co-

muniste-jidoveşti, dar nu fiindcă aceşti studenţi ar fi comunişti şi filosemiţi, ci fiindcă stau subt influenţa politicei antiromîneşti, revizioniste, a politicianilor ucraineni şi maghiari.

Mişcarea studenţilor romîni s'a desfăşurat în două direcţii. Mai întîiu studenţii au cerut şi cer în învăţămîntul superior să se introducă „numerus clausus" pentru Jidani. Aci ei s'au izbit de rezistenţa hotărîtă a autorităţilor şi a politicianilor. Autorităţile universitare au zis că legea nu îngădue oprirea Jidanilor dela înscrierea la Universităţi, iar politicianii au susţinut ca „tratatele" nu permit să se schimbe legea.

Ar fi fost natural, credem noi, ca în conflictul care s'a născut în urma acestui refuz categoric al politicianilor de a examina situaţia şi a găsi posibilităţile de satisfacere a cererilor juste ale studenţilor, profesorii romîni, cei universitari în primul rînd şi apoi şi cei secundari, să susţie cu toată puterea revendicările studenţilor, ele fiind în acord deplin cu interesele neamului romînesc şi ale Statului naţional romînesc. Dar numai o infimă şi neînsemnată parte a profesorilor a sprijinit acţiunea studenţimii. Aceeaş atitudine de indiferenţă, dacă nu chiar de duşmănie, au avut-o şi ceilalţi intelectuali romîni, fie funcţionari fie liber-profesionişti. Mişcările studenţeşti erau considerate ca inerente vîrstei şi ca o continuare a agitaţiilor „antisemite" iorghiste şi cuziste de înainte de războiu intrate în tradiţia Universităţilor romîneşti. Acest antisemitism instinctiv (biologic) al studenţilor era menit să servească, după opinia politicianilor, scopurilor electorale nu numai ale partidului antisemit, ci şi ale celorlalte partide cînd aveau nevoie de o diversiune, de o manevră împotriva adversarilor, pentru a creia dificultăţi guvernului în relaţiile cu străinătatea, etc. Studenţii se agitau exact cînd trebuiau să se agite şi agitaţiile incetau sau erau suprimate iarăş în momentul oportun. Intre studenţi se ivi tipul studentului politicianist, orator, propagandist şi — cu legături în lumea politică. Aceşti „conducători antisemiţi" ai studenţilor îi găsim, după terminarea studiilor, în diferitele partide, deputaţi, prefecţi pînă şi miniştri, acuma însă apărători straşnici ai ordinei de Stat şi respectuoşi faţă de „tratate".

Dela Unire încoace din Universităţi au ieşit multe mii de intelectuali cari s'au răspîndit pe întregul cuprins al Ţării. Toţi aceştia, aproape toţi, au fost, ca studenţi, naţionalişti şi antisemiţi „radicali".

Unde sunt ei şi cari sunt roadele naţionalismului lor în diferitele funcţii ce ocupă? O întrebare pe care şi-au pus-o mulţi. Cum se face că aceşti tineri însufleţiţi de dorinţa să scape Ţara de Jidani, au devenit în urmă indiferenţi în faţa primejdiei jidoveşti, ba uneori chiar părtaşi la acţiunea destructivă a comunismului iudaic?

Răspunsul: *acestor tineri le-a lipsit educaţia naţionalistă.*

Cu o intuiţie clară a văzut acest lucru unul din conducătorii studenţimii ieşene, un tînăr crescut într'un mediu familial în care s'a format caracterul său de naţionalist intransigent Ceea ce a arătat *Platon,* ceea ce au arătat toţi marii pedagogi şi oameni de Stat i s'a revelat acestui tînăr cînd generaţia de după războiu desfăşură steagul naţionalismului romînesc în lupta sa impotriva comunismului jidovesc. Regenerarea clasei conducătoarea romîneşi, condiţie de temelie pentru păstrarea neştirbită a hotarelor patriei noastre, nu se poate înfăptui fără formarea caracterului Romînului de elită, al intelectualului romîn legat sufleteşte cu toate fibrele fiinţei sale de neamul său, de ţara sa — şi *despărţit şi distanţat sufleteşte de tot ce este străin şi duşman neamului şi ţării sale.*

III.

Se va obiecta că această problemă a fost rezolvită prin organizarea Şcoalei Romîneşti. In şcoală se dă doar o educaţie naţională! Dacă vom cerceta mai deaproape realitatea, vom descoperi lucruri nebănuite de reprezentanţii oficialităţii şcolare.

Copilul evreu nu intră în şcoala romînească pentru a fi educat, ci pentru a dobîndi cunoştinţe. Educaţia i-o dă familia şi comunitatea naţională din care face parte. El e crescut în „iudaism“, termen care cuprinde toate elementele cari, în totalitatea lor, constituesc o unitate indestructibilă. Iudaismul îl desparte pe copilul evreu de toate celealte neamuri, oriunde s'ar afla el pe faţa pămîntului şi orice şcoală ar frecventa. El este educat pentru a se izola de celelalte neamuri, pentru a le considera inferioare, menite să fie exploatate, înşelate şi, la nevoie, chiar distruse, dacă se opun dominaţiunii „poporului ales“. Fanatismul religios stă la baza acestei credinţe neclintite în superiotatea absolută a Jidanilor. Educaţia copilului jidan începe din vîrsta fragedă, sufletul copilului e supus unei deformări sistematice pentru a-l face să intre în forma prescrisă de „legea iudaică“. Orice şcoală ar urma apoi jidanul, orice ocupaţie ar

avea, manifestările sale sunt determinate de acest caracter indestructibil imprimat prin *educația sa națională*. Pe Jidani teoriile pedagogice savante nu-i interesează de loc, ei au sistemul lor practic și experimentat de lungi secole, a cărui superiotate s'a evidențiat prin păstrarea neatinsă a neamului lor și prin ascensiunea lui în lupta cu celelalte popoare.

Ce fel de educație a primit și primește copilul romîn? Există o educație romînească, o educație care să dea ca rezultat un tip desăvîrșit de Romîn, specific deosebit de toate celelalte neamuri, sau cel puțin atît de pronunțat unitar ca să se poată opune influenței nefaste a jidanilor așezați în massă compactă în Țara noastră? Să începem dela țărani. Adevărat este că țăranul pe întreg cuprinsul țării reprezintă un tip unitar. Copilul e crescut în tradițiile și formele vieții țărănești și în credința strămoșească. Dar el nu e crescut pentru a se *izola* de alte neamuri, nu e crescut pentru lupta cu alte neamuri străine. Nici școala nici biserica nu-l învață să se ferească de dușmani, nu-l învață că e mai superior decît ceilalți și că e menit să stăpînească, dacă nu peste toate semințiile pămîntului, cel puțin peste cele cuprinse în hotarele Statului romîn. Ci dimpotrivă: copilului romîn i se spune să fie blînd și îngăduitor față de străini, să fie ascultător și supus: capul plecat sabia nu-l taie. Dar copiii intelectualilor? Ce influență are asupra lor educația familială? Creiază ea un tip unitar de Romîn opus celorlalte neamuri? Oare nu cresc aci mai mult tipuri de francezi, nemți și chiar jidani? Nu cresc aci liberali, țărăniști, cuziști etc., mai mult decît Romîni? Formează oare Școala secundară un tip unitar din acești copii: țărani, franțuziți, nemțiți, liberali și țărăniști? Poate înfăptui Universitatea acel tip unitar din materialul venit atît de diferențiat din familii și școala secundară?

Aci la Universitate, unde primejdia jidovească s'a arătat după războiu în toată grozăvia ei, unde politicianismul și indiferența profesorilor s'a arătat în toată goliciunea, unde și demagogii democrați căutau să-și recruteze agenți electorali și urmași destoinici în arta de a înșela mulțimea, s'a trezit reflexiunea tînărului care avea să organizeze *educația națională*, crearea tipului unitar al Romînului, în stare să înfrîngă orgoliul iudaic.

Din intuiția clară a acestui „conducător“, a acestui „pedagog“, că numai o educație națională, severă, sistematică și întemeiată pe norme rigide, poate înfăptui acel tip romînesc, unitar

şi indestructibil, s'a născut „tabăra de muncă", şcoala naţionalismului romînesc.

Această instituţie trebue să şteargă toate deosebirile provenite din originea socială a studenţilor romîni, trebue să completeze lipsurile educaţiei şcolare, trebue să trezească şi să adîncească educaţia religioasă creştină căreia în familie şi şcoală i se dă o atenţia prea redusă, şi cîteodată e neglijată cu desăvîrşire, — pe scurt: ea trebue să-i dea tînărului un caracter indelibil de Romîn Creştin, care să rămînă inatacabil şi după terminarea studiilor. În felul acesta naţiunea romînească va dobîndi o elită a ei, deci naţională, impermeabilă faţă de orice influenţe străine, în orice domeniu de activitate ar încerca să se manifesteze.

Cu această instituţie de educaţie tînăra generaţie a păşit pe calea realizării postulatelor naţionale, cari la început păreau a fi izvorite numai din „entuziasmul unor tineri cari nu înţeleg încă adevărata stare a lucrurilor", înţelegere rezervată politicianilor demagogi susţinuţi de presa jidovească.

IV.

Din tabăra de muncă păşeşte dîrz în vieaţă Romînul nou, tînărul legionar, cu sufletul oţelit, cu încredere în puterile proprii, cu mîndrie de stăpîn al ţării, dispreţuitor de lux si desfrîu, dornic să înfăptuiască în muncă trudnică, alături de camarazii săi, o viaţă nouă, curată, cinstită, străbătută de idealurile şi năzuinţele neamului său.

Dar să ne întoarcem privirile spre acel infern din care a scăpat tînărul trecînd prin flacăra purificatoare a educaţiei legionare. Să privim înapoi şi pentru a cerceta dacă el a părăsit într'adevăr toate viciile şi slăbiciunile ce-l împovărau, dacă nu cumva într'un colţ al sufletului a rămas germenele răului în stare să-i distrugă cu timpul fiinţa şi să-i nimicească mîndria de legionar, dacă nu cumva rănile pricinuite de educaţia familială şi şcolară nu vor începe să sîngereze iarăşi la întîia ciocnire cu realitatea...

O mică digresiune şi comparaţie. Noi ştim cum în urma prefacerilor şi a diferitelor curente sociale şi politice imaginea „ţăranului romîn" s'a schimbat şi ea. Pe vremuri, cînd ţăranul n'avea drepturi politice şi cei mai mulţi din ei erau iobagi, el era considerat ca „incult", necioplit, leneş, răzbunător, viclean — avînd deci foarte multe însuşiri rele şi prea puţine bune.

Clasa conducătoare compusă în mare parte din oameni de origină străină, din Romîni înstrăinați sufletește prin educația ce primeau, avea grijă să păstreze distanța între ea și mulțimea „mojicilor“. Cînd suflul democrației atinse și țările noastre trezind conștiința națională și împingînd la organizarea unui Stat național independent, clasa conducătoare trebui să facă apel la mulțime, să o „mobilizeze“ pentru lupta națională, pentru afirmarea drepturilor națiunii romînești. Apăsarea tot mai simțitoare a Statelor străine, cari năzuiau să pună stăpînire pe pămîntul romînesc, deșteptă instinctul de conservare al clasei conducătoare solidarizînd-o cu pătura țărănească. In acel timp, al Renașterii naționale romînești, fu descoperit „sufletul țăranului“. Poeții și scriitorii văzură cu uimire că țăranul are o cultură a sa, obiceiuri străvechi cari dau vieții sale o formă estetică desăvîrșită, au văzut că țăranul e poet, că în casa sa se găsesc obiecte lucrate cu un gust artistic desăvîrșit, că graiul lui e bogat, mlădios și plin de farmec, — în sfîrșit s'a descoperit că țăranul este adevăratul Romîn, păstrătorul sufletului romînesc. La această admirație a poeților și scriitorilor s'au adăugat laudele oamenilor politici cari descoperiră judecata sănătoasă și cumpătată a țăranului în chestiuni politice, deci înțelepciunea sa politică. Democratizarea progresivă aruncă la suprafață tipul demagogului. Acum începe o adevărată întrecere în a zugrăvi icoana țăranului în cele mai frumoase și ademenitoare culori. Toată lumea vrea să fericească țărănimea, talpa țării. La adunări politice, în ziare, pretutindeni se vorbește numai de țărani. Rezultatul a fost că țăranii au început să se creadă ei înșiși că sunt așa cum spun „domnii“. Ei pășesc tumultuos în arena politică, cuceresc, cu jertfe de sînge, poziție după poziție pînă la deplina lor emancipare politică și economică. Tot în acest timp începe și intrarea fiilor de țărani cu ajutorul școalei democratice în clasa conducătoare.

Dar în cursul acestor procese sociale raporturile între clasa conducătoare și țărănime începură să ia altă înfățișare Țăranii descoperiră nesinceritatea oamenilor politici, desacordul intre vorba și fapta lor. Părerea țăranilor despre domnii cari cerșesc voturile norodului făgăduind și stelele din cer și, după ce au fost aleși, nici nu se mai arată prin sate, ci se țin numai de „gheșefturi“ cu jidanii, o cunoaștem cu toții. Pe de altă parte și domnii politicieni între ei îi descriu pe țărani „așa cum sunt“: corupți, luînd bani la alegeri dela toate partidele și votînd cu guvernul, obraznici, nesățioși, nedisciplinați și incapabili să orga-

nizeze şi să conducă instituţii economice etc. Politicianismul a dat naştere şi ţăranului politician: agent electoral, gheşeftar, primar corupt şi jidovit... La sate ţăranii sunt împărţiţi în tabere duşmane, în partide politice, iar politicianii şi jidanii întreţin o neîncetată agitaţie, zădărnicind orice muncă rodnică pentru progresul real al satelor. Învăţătorii sunt consideraţi de ţărani ca o pacoste şi povară, preoţii şi-au pierdut autoritatea şi religioasă şi morală, căci şi unii şi alţii fac politică de partid. Tineretul sălbătăceşte, sectele religioase cîştigă aderenţi, înstrăinînd o parte din ţărănime şi de neam şi de lege. Astfel se deschide drum larg pentru acţiunea propagandistului comunist jidan...

Pe aceeaş linie, dar în alt cadru şi în altă înfăţişare, s'a desfăşurat şi viaţa studenţimii. Lăudată şi idealizată într'un timp peste orice măsură, ea se trezi deodată criticată şi dojenită cu asprime chiar de cei ce se ridicaseră cu ajutorul ei. Şi chiar cei ce înlesniseră intrarea fiilor de ţărani în şcolile secundare şi la Universităţi, cei ce atraseră prin acordarea de burse, scutiri de taxe etc., o mare mulţime de tineri dela sate pentru a-i face părtaşi la o viaţă mai superioară, îmbogăţită prin valori culturale pe cari numai Şcoala superioară le poate da, tocmai aceştia dădură semnalul de alarmă, cerînd oprirea „puhoiului de la sate".

A fost un moment de uluitoare decepţie pentru studenţime această schimbare bruscă a atitudinii „apostolilor studenţimii". Zguduirea sufletească a fost adînc simţită şi din cauza că studenţimea *începuse să creadă despre sine că este aşa cum o zugrăvise arta retorică a politicianilor demagogi cari avuseră nevoie de serviciile studenţimii.*

Studenţii veniţi dela ţară se treziră deodată suspendaţi în vid. Lipsiţi de sprijinul familiei care îi lăsase odată cu intrarea în liceu în sarcina Statului şi a diferitelor instituţii culturale, ei se văzură deodată ameninţaţi să rămînă pe drumuri, deoarece „criza" nu mai îngăduia întreţinerea unui număr atît de mare de studenţi dela ţară. Dar nici sudenţii fii de funcţionari, preoţi, învăţători etc. nu erau într'o situaţie mai strălucită, deoarece salariile fură reduse şi plata lor făcîndu-se „în măsura incasărilor" realizate de fisc.

Totodată însă studenţimea înţelese că o mare parte a vinei pentru această situaţie este a ei. Ea ascultase de glasul ademenitor al demagogilor, ea crezuse în ademenitoarele lor promisiuni, ea luptase cu încredere şi desinteresare, cu jertfe de sînge chiar

pentru un ideal care se dovedi în urmă că nu fusese decît o simplă „formulă“ demagogică pentru a trezi în tineret iluzia că lupta sa va duce națiunea la izbîndă. Prinsă în vîltoarea luptelor demagogice tinerimea universitară își pierdu sufletul ei propriu. Cînd se trezi la reflexiune, ea se regăsi demoralizată, desbinată, într'o lume străină și dușmănoasă, într'o lume în care virtutea era proslăvită pentru a ascunde viciul, în care patriotismul servea ca mască pentru cele mai murdare afaceri, iar cinstea și legalitatea, trîmbițate în piața publică, prevesteau jaful și teroarea.

Tineretul făcu atunci gestul eroic de a se despărți de acea lume nesinceră, roasă de toate viciile, trădătoare și cinică. De aci începe lupta „tinerei generații“ impotriva „bătrînilor“. Această *mișcare a tineretului* trebue înțeleasă ca o năzuință de emancipare de subt înfluențele unui mediu social haotic și lipsit de norme morale, pentru a clădi o lume nouă, ordonată, călăuzită de un ideal bine lămurit. Minciuna, egoismul cinic ascuns subt masca virtuții trebuiau să dispară, pentru a face loc unei acțiuni sincere, întemeiată pe virtuți dobîndite prin muncă încordată în folosul națiunii. In sufletul fiecăruia trebuia trezită dorința de a deveni bun și virtuos, stăpîn pe instinctele animalice și porniri egoiste, trebuia deci trezită dorința de a-și dobîndi *libertatea morală*, izvorită din simțul de răspundere. In sufletul fiecărui tînăr încolți dorința de a se arăta demn de faptele și jertfele înaintașilor și demn de lauda și admirația urmașilor. Așa se formă în sînul tineretului universitar *un nucleu de comunitate morală romînească*, o școală naționalistă, în înțelesul școlilor filosofice antice și a primelor comunități creștine. Din acest nucleu se desvoltă și crește mereu comunitatea spirituală a legionarilor, a tinerilor cari și-au dobîndit libertatea morală, cari s'au despărțit de haos pentru a crea din nou cosmosul romînesc, pentru a cărui înfăptuire s'au străduit și murit generațiile trecute și care, pentru o clipă, a fost tulburat și zguduit de demagogii degenerați uniți cu pleava jidovească mînată de toate vînturile pe pămîntul romînesc.

Se'nțelege că cei interesați să mențină haosul au căutat și caută să zădărnicească cu toate mijloacele *mișcarea tineretului*, și mai ales adîncirea acestei mișcări și pătrunderea ei în toate țesuturile societății. Demagogii uniți cu jidanii ar vrea să limiteze mișcarea în cadrele înguste ale vieții universitare sau, cel puțin, să o îngrădească în domeniul politicei militante unde speră să o poată înăbuși mai lesne.

In lupta care se desfăşoară conducătorii mişcării tineretului şi-au dat seama de această primejdie. Ei au văzut şi cunoscut că mişcarea trebue să depăşească cadrul îngust al politicei şi că lupta politică trebue să se sprijine pe o temelie solidă: pe o spiritualitate nouă pătrunsă în toate manifestările societăţii romîneşti. Conducătorii tinerei generaţii au înţeles că au de rezolvit mai întîiu o *problemă pedagogică*, de educaţie naţională, cu mult mai dificilă şi complexă decît şi-o imaginează pedagogii noştri specialişti şi mai ales cei improvizaţi.

V.

Studenţimea naţionalistă, ajunsă la reflexiune asupra situaţiei ei proprii şi emancipată de subt influenţa demonilor haosului, a trecut la organizarea autoeducaţiei, supunîndu-se unui traiu disciplinat şi închinat muncii. Dar problema este ca tînărul intrat la Universitate să vie deja format şi pătruns de noul spirit. Naţionalismul trebue să pătrundă deci şi în şcoala secundară. Această acţiune însă se izbeşte de mari piedici şi cere mult tact şi pricepere. Ea poate da rezultate numai dacă profesorii secundari tineri, ieşiţi din şcoala naţionalistă, vor şti să devie adevăraţi pedagogi romîni, punîndu-şi toată străduinţa în slujba idealului romînesc. In acelaş timp însă acţiunea trebue îndreptată şi spre şcoala primară şi, nu în urmă, spre familia ţărănească şi muncitorească. *Pentru a avea copii naţionalişti, trebue să le dăm părinţi naţionalişti.*

Aci se deschide um cîmp larg de activitate pentru studenţi, pentru tineretul naţionalist. Şcoala menită să formeze părinţi însufleţiţi de noua spiritualitate este pentru ţărani *Universitatea ţărănească.* O sută de astfel de şcoli ne-ar trebui pentru a schimba din temelii viaţa neamului romînesc, pentru a-i da un suflet unitar şi indestructibil, pentru a clădi *Cetatea Romînească*, vie şi puternică, străbătută de suflul trecutului glorios al naţiunii şi păşind mîndră spre un viitor plin de strălucire. In acest sistem de educaţie trebue prinsă şi muncitorimea romînă, prin cursuri serale cu un program în care istoria naţională, cîntecul romînesc, literatura şi arta romînească să ocupe primul plan.

Această viziune de o clipă a drumului ce duce spre lumină să nu ne înşele însă asupra greutăţilor ce se opun acestor înfăptuiri. Cu o încăpăţinare diabolică puteri oculte, al căror izvor e cunoscut de toată lumea, se pun deacurmezişul străduinţelor

tinerei generații naționaliste. Națiunea romînă a ajuns în robie. In orașele Romîniei un neam străin și păgîn s'a așezat și satele romînești și creștine îi dau sclavi de muncă. Țăranii sunt exploatați, jefuiți de roadele muncii lor, iar jidanii se îmbogățesc și conduc, prin corupție, Statul. Cum ne-am putea imagina o acțiune de regenerare a neamului romînesc, de înfăptuire a unei comunități morale romînești, cînd fetele creștine cu miile servesc la Jidanii, căzînd pradă desfrînului și propagînd apoi pe la sate imoralitatea și bolșevismul, cînd pe moșiile „boerilor" jidani și în fabricele jidovești creștinul muncește ca un rob și e distrus sufletește prin propaganda comunistă?

Le-ar plăcea acestor „boeri" și politicianilor vînduți lor din prețul sîngelui sclavilor creștini ca tînăra generație romînească să nu facă politică ci pedagogie! Ea face politică și trebue să facă politică. Toată pedadogia ei e politică, e pedagogie cetățenească, e chemare la luptă impotriva vrăjmașului neamului romînesc. Tînăra generație cere libertate pentru politica ei, pentru acțiunea ei de izbăvire a neamului. Deviza ei în această luptă e „Totul pentru Țară" — și muncă și cîntec, și viață și moarte....

VI.

Lupta mare, aspră și neîndurată, pentru mîntuirea neamului romînesc a pornit, cum era și natural, din sînul studențimii romînești și în studențime ea trebue să-și găsească sprijinul cel mai puternic și flacăra vecinic vie la care să se aprindă. Dar pentruca să fie așa, în studențime trebuesc cultivate toate virtuțile cari stau la temelia unei națiuni puternice. Ori virtuțile nu se dobîndesc decît prin străduință personală, individuală. Fiecare student vine dintr'o comunitate întemeiată pe norme morale, in care sufletul său a fost format prin educație. Ajuns la Universitate studentul stă în pragul unei vieți care cere dela el răspundere, alegerea drumului spre o țintă lămurită. In vremuri normale drumul e neted și împlinirea datoriilor ușoară. Tînărul intră într'o comunitate bine rînduită și străduința sa e îndreptată spre desăvîrșirea ei. Tînărul de azi nu poate trece pragul fără să se oprească și să reflecteze. Căci dincolo drumul e presărat de piedici, se desparte în mii de cărări și nicăiri nu se zărește luminișul. El trebue să înțeleagă că muncă grea îl așteaptă pentru a tăia din nou cale spre lumină. Are el oare destulă „virtute" pentru a începe cu sorți de izbîndă această muncă, sau se va

pierde pe una din cărările pe cari rătăcesc cei ademeniţi de duhurile necurate ale democraţei demagogice romîneşti? La intrarea acestor cărări stau toate ispitele: bogăţie şi lux, desfrîu, trîndăvie şi viaţă uşoară, la începutul drumului drept stă un singur semn: un tîrnăcop înfipt de conducătorul tinerei generaţii.

Şi aşa învie iarăş pentru tînărul student romîn de astăzi străvechea poveste despre Hercule la răspîntie. Hotărîndu-se pentru calea virtuţii tînărul intră în comunitatea celor ce construesc viitorul neamului romînesc, celor ce ucid fiare sălbatice şi curăţă grajdul lui Augias, celor ce, poate, vor trebui să îmbrace cămaşa lui Nessus....

O comunitate naţională puternică nu se poate întemeia decît prin străduinţa neîncetată a fiecărui individ. Condiţia este ca în conştiinţa indivizilor cari năzuesc spre înfăptuirea ei să se trezească imaginea ei clară, ideea comunităţii perfecte, şi ca sufletul lor să fie plin de virtute şi de credinţa neşovăitoare în izbîndă.

Traian Brăileanu.

Temeiurile istorice ale Mişcării din 1922.

I.

Rezistenţa şi acţiunea unei comunităţi naţionale se organizează în Stat. O naţiune poate rezista cîte-odată şi fără a avea un Stat. Comunitatea jidovească, de pildă, s'a conservat din cele mai vechi timpuri mulţumită organizaţiei sale religioase. Organizaţiile: morală, religioasă, economică, culturală, sunt cadre în care se poate manifesta o comunitate naţională. Cu timpul comunitatea îşi stabileşte anumite principii superioare, cari intrînd în obiceiu şi tradiţie devin punctele ei de reazim. Aceste principii depind de mediul geografic, de cel biologic şi de cel social. Ele vor varia deci dela popor la popor, vor varia fundamental la rase diferite. A călca principiile de bază ale comunităţii înseamnă a servi conştient sau inconştient interesele altor comunităţi, înseamnă a lucra la destrămarea comunităţii. Avînd la bază aceste principii observăm la fiecare comunitate naţională două tendinţe.

a) Tendinţa de structurare, de disciplinare, care duce la formarea unei elite conducătoare. Un neam nu poate trăi independent cînd nu-şi poate forma o clasă conducătoare naţională. Un neam poate trăi fără Statul său naţional, fără unele categorii sociale, dar el nu rezistă fără conducători. Jidanii n'au avut ţărănime

dela Titus pînă azi. In momentul cînd clasa conducătoare e ameninţată de infiltraţia valorilor spirituale sau biologice ale unei alte comunităţi, se formează în mod necesar o nouă elită socială, care ia conducerea comunităţii. Şi invers, elitele nu se formează fără pricini adînci de destrămare a comunităţii.

b) Într'al doilea rînd, avem la orice comunitate naţională tendinţa de completare a golurilor, tendinţa deci de-a stabili un echilibru cît mai perfect. Se părea că jidanii fac excepţie dela această regulă, dar astăzi toată lumea ştie cît de asiduu se lucrează pentru înfiriparea împărăţiei iudaice universale pe de-o parte, la reclădirea Palestinei pe de altă parte (alternativă pentru cazul cînd prima ar rata). Pericolul la care e expusă orice comunitate constă în închiderea drumului pentru îndeplinirea ţelurilor ei. Un lucru e clar: nici-o comunitate nu lucrează pentru îndeplinirea scopurilor altei comunităţi. Dacă ar face-o, cele două comunităţi s'ar nivela, s'ar contopi.

Fiecare comunitate are deci aceste două tendinţe: formarea unei baze puternice pentru un echilibru stabil şi finalizare în adîncurile ei. Felul cum se îndeplinesc acestea variază după condiţiile şi timpul în care trăeşte comunitatea. In aceste procese de adaptare la mediu elita conducătoare e supusă mai uşor fluctuaţiunilor. Pentru a-şi păstra puterea e nevoe ca ea să se bazeze pe cantitatea biologică, materială a naţiunii. Ea trebue să fie naţională. Valorile cu care se alimentează o elită naţională însă nu sunt deloc satisfăcătoare dacă ele proectează numai cantitate. O elită trebue regenerată din naţiune, dar ea trebue mai ales să păstreze toate valorile autohtone spirituale. Acestea singure, precum am spus, formează raportul armonic între comunitate şi mediul ambiant. O pildă simplă: Dragostea la arieni e platonică, la jidani e contractuală. Arianul se căsătoreşte din dragoste şi numai în acest caz are şanse să intemeieze o familie fericită. Jidanul îşi zice: „Ea are 100,000 lei, eu am 50,000, amîndoi deci putem deschide o prăvălie, şi trăi fericiţi". In cazul jidanului o asemenea căsătorie are toţi sorţii de a fi fericită. Sub influenţa spiritualităţii iudaice, se fac de o vreme şi între arieni căsătorii din interes. Fondul arian însă intră numaidecît în acţiune. Rezultatul nu poate fi decît dezastruos [1]. Aci găsim un fir al labilităţii căsătoriilor în elitele democraţiilor actuale. Valorile spirituale autohtone sunt singurele cari ar trebui să

[1]) B. Sluşanschi pune aceaş problemă în Revista Iconar I, 3: Satanismul erotic şi etica iubirii.

călăuzească întreaga acțiune a clasei conducătoare. Orice influență din extern trebue filtrată și admisă numai cînd ea nu contrazice ci consolidează valorile autohtone. O pildă frumoasă ne dă clasa conducătoare japoneză, care a filtrat tot ce, cu voință, a primit din extern, întărind pozițiile comunității naționale.

Pornind de aci vom analiza poziția spirituală a elitei noastre conducătoare după actul Unirii.

II.

Clasa conducătoare romînească a slăbit după răsboiu sub limitele așteptărilor. A porni la o remediere a răului înseamnă în primul rînd a-l cunoaște. Din pricina constituției sale biologice și spirituale clasa politică dela noi n'a putut răspunde așteptărilor. Dl. prof. T. Brăileanu, într'o conferință ținută în Noembrie al acestui an, a arătat că clasele conducătoare din fostele provincii subjugate, secondate de forțele jidovești, au reușit să înfrîngă ofensiva romînească asupra pozițiilor odată stăpînite oficial de aceste clase.

Problema e extrem de gravă, înfrîngerea e recunoscută chiar de către clasa noastră conducătoare. Am ajuns astfel de pildă ca'ntr'un oraș cum e Cernăuțul jidanii să se considere stăpîni inexpugnabili; un ministru să declare public că orașele ardelene n'au fost niciodată romînești fără ca măcar să fie alungat din guvern. Cum se explică această slăbiciune?

După 1821 Romînii au parte largă de influența franceză. Conștiința națională începuse a se deștepta prin inimoasa mișcare latinistă. Poeții visau deasupra Daciei imaginea întreagă a pajurei romane. Din Nord însă amenința colosul rus. Ne dădeam seama că suntem încercuiți în marea slavă. N'am putea susține că împrejurările politicei externe nu ne-au favorizat. În momentele acestea de largă perspectivă, clasa conducătoare de atunci nu era însă pregătită pentru a le înțelege. Ea a fost înlocuită cedînd noii burghezii în formație. În constituția acestei burghezii au intrat o mulțime de elemente eterogene. Toate acestea au fost asimilate la suprafață numai pentru spiritualitatea romînească. Iată împrejurarea pe care credem că trebue să o relevăm în primul rînd pentru a lămuri acest lucru: În momentele acestea de început, cînd Romînii abia își înfiripau un Stat, naționalismul trebuia să însemne izbucnirea spiritualității armonice, cu rădăcinile în sufletul neamului, care să noteze un sens romînesc în lume. Sufletul capabil să ne încălzească, e sufletul trac. E singurul crescut

din pămîntul şi cerul romînesc. V. Pârvan în Getica sa a demonstrat pentru totdeauna superioritatea istorică a sufletului trac. Sufletul acesta se găsea amalgamat în poporul romîn cu sufletul roman. Cu adevărat mîntuitoare a fost în această vreme descoperirea comorilor din literatura şi folclorul romînesc. Clasa conducătoare însă a crezut că pentru a salva suflul latin al poporului romînesc — despre cel trac ştia prea puţin, — avem nevoe de o îndelungată baie latină. Franţa era cel mai mîndru focar de spiritualitate latină al timpului. Faptul acesta ne-a mînat spre Franţa. Toate ţările veacului al XIX-lea au primit lumina de acolo. Nu se putea demonstra prin motive serioase că baia noastră de latinism era exagerată. Reacţiunea conservatoare a fost lesne înfrîntă. Trecem fără a discuta asupra eficacităţii părţilor bune din această influenţă franceză. Avem rezultate absolut evidente. Cele mai multe reforme democratice dela noi au fost susţinute de influenţa franceză. Un ultim impuls îl însemnăm prin intrarea Romîniei în războiu alături de Franţa. Dar, alături de părţile bune, pătura noastră conducătoare a asimilat şi pilulele desagregante cari germinau în spiritualitatea revoluţiei franceze. Ce e drept pericolul pe atunci era prea puţin evident. În Franţa el a început a se evidenţia abia astăzi cînd se vorbeşte de „ceasul hotărîtor al Franţei".

În valorile spirituale ale revoluţiei franceze naţionale au fost sudate valorile spiritualităţii francmasoneriei iudaice şi internaţionale. În Franţa secolului trecut, susţine cunoscutul om de stat francez Tardieu (într'o recentă lucrare a sa: *Sur la Pente)*, nu puteai ajunge la nimic dacă nu erai francmason. Acest lucru arată ce importanţă se dădea francmasoneriei în Franţa, în vremea cînd noi făceam în spiritualitatea franceză o exagerată baie de latinism. Pe de-o parte naţionalismul nostru ne mîna la punerea în valoare a comorilor autohtone, pe de altă parte influenţa franceză ne imbuiba cu valori iudaice. Între cele dintîi şi cele din urmă noi am ales ceea ce, ni se spunea, că ne va face un popor *civilizat*, *european*. Valorile autohtone romîneşti erau, după vorba francmasonilor, valori *balcanice*. Cu alte cuvinte noi am făcut şi o baie forţată de iudaism. Presa francmasonisată a Franţei nu stima dela dela noi decît ceea ce vedea că e asimilat pentru francmasonerie. Nu ni se recomanda nimic ca demn de admirat decît ceea ce era francmasonic sau francmasonisant. S'au înfiinţat încă înainte de Unirea Principatelor şi la noi loji francmasonice, în care au intrat cei mai buni romîni cu

intenția sinceră de-a ne desbalcaniza și a pregăti spiritul european în Romînia. Școlile și instituțiile culturale romînești au început să se *umanizeze*. Ele erau puse în serviciul neamului, dar mai ales al umanității. Pe încetul s'au umanizat scriitorii, presa, oamenii politici cei mai importanți, întreaga elită conducătoare. Această operă de umanizare a fost secondată cu toată intensitatea de presa și finanța romînească intrată pe mîinile jidanilor. Vom avea ocazia să vedem că pînă și cei mai calificați naționaliști romîni, aceia ce au sesizat pericolul, nu s'au putut desbara definitiv de acest spirit zis european, iudaic.

Pericolul consta nu în faptul că aceste valori imitate și asimilate de clasa noastră conducătoare, erau iudaice, ci în faptul că ele contraziceau cu o periculoasă tărie valorile spirituale autohtone, tinzînd la desagregarea comunității romînești. Influența francmasoneriei franceze n'a putut seca izvorul de spiritualitate care e neamul romînesc, ea a isbutit să sape însă o prăpastie spirituală între el și conducătorii lui. Odată conflictul trebuia să izbucnească. El a izbucnit tumultuos abia acum 13 ani, la 1922. Între întreaga mișcare naționalistă de dinainte de această dată: 10 Decembrie 1922, și cea dela această dată înainte e o deosebire fundamentală, care se cere lămurită.

Iudaismul și romînismul sunt două lumi, între cari lipsesc punctele de adeziune. Incepînd cu concepția despre viață și terminînd cu ultimele manifestații biologice găsim o mai mare deosebire față de ei decît față de toți barbarii năvălitori. Aproape tot ce e pentru ei creator, pentru noi e destructiv. Ceia ce pe ei îi unește, pe noi ne desparte. Scopul lor e dominația materială, al nostru în primul rînd dominația spirituală. Dumnezeul lor le-a spus că-i va face stăpîni peste toate popoarele, al nostru ne-a spus că adevărata fericire nu e în lumea aceasta [1]). Pentru sufletul trac moartea e singurul prilej de a dobîndi fericirea.

Clasa conducătoare romînească de astăzi n'a trăit niciodată valorile autohtone, pentrucă în momentul cînd a fost prinsă în iureșul francmasonic ea încă nu era pe deplin asimilată lor. In locul spiritualismului trac ea a importat materialismul marxist, în locul ordinei, disciplinei și erarhiei noastre latine, ea a importat libertatea democrației francmasonisate, care a destrămat forțele creatoare ale neamului. In locul credinței în puterile noastre, ea ne-a proectat spectrul unei fictiuni, cu scopul, pe care

---

[1]) Cartea lui *Alecu Cantacuzino: Intre lumea legionară și lumea comunistă, București 1935,* se ocupă pe larg de aceasta problemă.

nu l-am înțeles, de-a ne iudaiza: umanitatea. In locul credinței în Dumnezeu, a pus negativismul ateist. In locul eroismului drept arian, a preferat eroismul speculativ, iudaic. In locul eticei creștine ea a ales etica zisă machiavelistă, care de fapt n'are nimic cu adevărata etică socială a lui Machiavelli, ci e popularizarea eticei de veacuri iudaice. Prestigiul bisericii nu mai putea fi susținut. Biserica deveni o „instituție medievală de speculație", a preoților. Naționalismul sincer, deveni o formulă „huliganică" nedemnă de oameni „inteligenți" într'o vreme cînd toată lumea luptă pentru „umanitate". O mistică națională a ajuns să însemne pentru clasa conducătoare pur și simplu revenirea la „întunericul evului mediu".

III.

Războiul mondial a însemnat pentru noi o imensă deslănțuire de forțe autohtone. Francmasoneria n'a eșit niciodată pe front, ea a uneltit cel mult în umbră. Temperatura înaltă a războiului a desfăcut pojghița de iudaism ce se închegase peste noi. S'a descoperit pentru cîteva clipe sufletul adevărat romînesc. Taberele s'au constituit: de-o parte aceia ce n'au avut ocazia să-și facă școala francmasonică a „umanității", ci și-au făcut educația pe cîmpul de luptă, adăugîndu-se la aceștia și cei cărora li s'a descoperit sufletul uitat în adîncurile istoriei noastre; de cealaltă parte ambuscații războiului și cei amețiți de umanitarism. Conducerea efectivă politică au luat-o aceștia din urmă. Indată după războiu aproape nu găseai profesor universitar neateu și nemarxist. Inșiși conducătorii mișcării „naționaliste democrate", nu s'au putut debarasa de toate valorile iudaice pe care le-au primit prin educația din școala romînească. Tendințele lor sincere nu excludeau încă impuritatea iudaică. Îi vedem astfel pe acești oameni, întrebuințînd aceleași arme împotriva francmasoneriei, pe care le întrebuințează francmasoneria împotriva noastră. Acest lucru ar fi fost admis, numai dacă naționaliștii romîni ar fi fost pătrunși de sufletul romînesc ne-alterat de iudaism, întrebuințînd aceste arme, numai fiindcă și-ar fi dat seama de superioritatea lor. In realitate, în această vreme nici unul din noi nu ne descoperisem întregul suflet romînesc. Intrebuințînd metodele de luptă iudaice, noi dovedeam că am fost scoși de pe linia de rezistență a neamului. În această vreme naționaliștii romîni își închipuiau că eliminînd pe jidani din mijlocul nostru

am salvat totul. Făcînd aceasta, în realitate făceam foarte puţin. Cu alte cuvinte eliminam microbii, dar pieream otrăviţi de toxinele cu care ei ne-au umplut sufletul. Tot ce-am fi putut face cu ajutorul acestor arme iudaice, era sdrobirea materială a hidrei renunţînd la crearea patriei romîne.

Valorile autohtone au izbucnit la început numai în sufletul cîtorva tineri, cari au devenit promotorii şi conducătorii mişcării romîneşti din 1922. N'au fost înţeleşi decît de foarte puţini. Studenţimea a fost organizată încet. In 1922 putem vorbi numai de o mişcare studenţească. In această vreme partidul naţional democrat încetase acţiunea. Profesorul Iorga, înfrînt de valorile iudaice, demonstră prin retragerea sa falimentul tacticei de pînă acum. Democratismul a fost fatal naţionalismului romîn. Profesorul A. C. Cuza, mai intransigent, se retrase descurajat la catedra sa. Studenţimea izbuteşte totuşi să-l readucă în vîrtejul luptelor naţionaliste. Astfel ia fiinţă în 1923 Liga Apărării Naţionale Creştine. Nimeni nu bănuia încă, deosebirea fundamentală între sufletul luptătorilor bătrîni, cari suferiseră o înfrîngere, şi sufletul tinerilor luptători. Conflictul avea să izbucnească însă curînd. Nu putem stărui aci asupra acestor evenimente expunînd toate motivele cari au adus la desbinarea din Ligă. In linii generale însă vom arăta că desbinarea era inevitabilă, şi necesară. Camaradul I. Moţa arăta într'un articol din revista Axa, acum doi ani, deosebirea fundamentală între legionarism şi cuzism. Eroismul mişcării legionare n'a putut fi cuprins de cei bătrîni. Bătrînii nu puteau înţelege eşirea eroică a tineretului. In locul acestui *eroism izbitor de romînesc*, ei cereau un *eroism* mai mult *electoral, speculativ* de care nu ne dam seama că e eroismul democraţiei jidoveşti.

Deosebirea dintre cele două tabere era mult prea adîncă. Intr'o tabără, luptătorii bătrîni cu concepţii pe care le-au trăit, la aceştia s'au adăugat destule lichele fără nici o concepţie, cari pentru a-şi satisface ambiţiile lor personale, căutau să pară devotaţi integrali ai naţionalismului. De cealaltă parte s'au ales cîţiva bătrîni iluminaţi şi tineretul sincer. Atmosfera devenea tot mai încărcată. Era între aceste două tabere o deosebire de concepţie de viaţă, de fond adînc, nu numai o deosebire de tactică. Se spunea dintr'o parte: *Nu importă prin ce mijloace vom ajunge la putere, principalul e să ajungem, pentrucă pe urmă neamul romînesc va fi salvat.* Majoritatea nu s'a întrebat: dacă ajungînd prin orişice mijloace la putere — cu gînduri bune

desigur — nu vei căuta prin orişice mijloace să te menţii la putere, chiar atunci cînd nu vei fi în stare să-ţi pui în practică programul dorit. Dacă pătruns de puterile răului te mai puteai debarasa de ele.Această întrebare părea nelegitimă.

De cealaltă parte însă se spunea: *Mai bine să cădem pe calea onoarei decît să biruim prin desonoare.* Intr'o parte, se pregăteau *programe*, în cealaltă se căutau *oameni tari şi pătrunşi de sufletul romînesc.* Cînd s'a văzut că oameni pentru vremurile noui aproape nu se găsesc, că ei trebue creaţi şi separaţi complect de cei atinşi de buretele francmasoneriei, s'a ridicat acel monument al educaţiei romîneşti, tabăra de muncă dela Ungheni şi Rîpa Galbenă. Nici această acţiune n'a fost înţeleasă. Ce puteau înţelege oamenii cari primiseră *educaţia speculaţiei* din această *şcoală a muncii?* Dar unde era principiul *disciplinei* şi erarhiei care să structureze, să reglementeze valorile? Sunt principii axiomatice pentru latinul comunităţii noastre. Fără aceste axiome orice comunitate nu reuşeşte să se impună, să se menţie. Sufletele democratizate, nu puteau admite „militarizarea". Toate marile începuturi au îmbrăcat *scutul tăcerii,* al trăirii în sine, al pătrunderii bunătăţii nedeterminate a lucrurilor. Legea tăcerii înseamnă moarte pentru creerele democratice.

Se confunda francmasoneria cu înscrierea în lojile francmasonice. Majoritatea celor ce luptau împotriva francmasoneriei trăiau însă valorile ei. Stînd astfel lucrurile pentru cei ce nu-şi puneau problema ajungerii la putere ci erau frămîntaţi de destinul comunităţii romîneşti, separarea era necesitate. Separarea a intervenit după o îndelungă meditare din ambele părţi. Ea nu s'a făcut în termeni atît de aspri precum obişnueşte să ne-o redee demagogia naţionalistă. A fost o separare sinceră. Nici bătrînul Cuza nu mai dorea activitatea ce i se părea impulsivă şi periculoasă a Căpitanului şi-a camarazilor săi dela Văcăreşti şi Galata, nici tinerii nu puteau lupta pentru concepţia de viaţă cuzistă. Mai reţinem un lucru: Ridicarea Ligii s'a făcut numai mulţumită impulsului romînesc dat de către mişcarea studenţească, ea şi-a pregătit mereu moartea prin valorile francmasonice.

Din această scurtă privire reese clar un lucru. Mişcarea dela 1922 e cu totul alta decît mişcarea naţionalistă democrată cu care au fuzionat peste un an. Cele două mişcări s'au dovedit complect distincte, urmînd ţeluri în aparenţă comune, în realitate diferite. Deosebirea fundamentală constă în faptul că

naţionalismul cuzist n'a putut elimina valorile nepotrivite cu sufletul nostru daco-roman. Aceste valori naţionalismul democrat le-a luat dela francmasoneria iudaică. Biruinţa acestui naţionalism, nu rezolvă deci problemele vitale ale poporului romînesc. Orice formă ar lua, pînă la urma urmei acest naţionalism, atîta vreme cît el nu se va opune fundamental spiritualităţii iudaice, a cărei traducere în politica romînească o numim politicianism, nu va rezolva nimic. În fine indiferent dacă naţionalismul acesta va ajunge la putere ori nu, mişcarea legionară a desfundat pentru totdeauna izvoarele romînismului. S'a putut verifica astfel că valorile autohtone sunt mult superioare şi ca principii de luptă şi 'ca principii de viaţă, valorilor iudaice. Politica tinerei generaţii este cea a *Principelui* romînesc, a lui Ştefan cel Mare. Naţionalismul romînesc va tinde la înlăturarea germenilor de distrugere din comunitatea romînească organizînd-o pe aceasta după principiile nemuritoare ce curg în sîngele ei. Dela democraţia iudaică la naţionalismul democrat e totuş un imens pas înainte. Faptul acesta nu trebue să fie neglijat. Deaci şi stima tinerei generaţii pentru oameni de talia lui Cuza, Goga sau Vaida. Experienţa dela 1923—1927 însă nu e probabil să se mai repete. Unirea forţelor naţionaliste legionare cu celelalte forţe naţionaliste ar duce, desigur, la o destrămare catastrofală a tuturora. Numai în cazul cînd spiritualitatea ce însufleţeşte grupările naţionaliste din sfera Legiunii, ar suferi o transformare totală spre autohtonism, fuziunea ar fi rodnică. Lucrul acesta nu se face însă într'o zi. În baza legii de inerţie el apare aproape imposibil. Transformările totale pot avea loc numai la temperaturi mari. Prin acestea a trecut numai mişcarea dela 1922 — care a rezistat pînă azi pe poziţie. Paşii cari vor veni pe urmă nu vor putea decît imita, dar a imita nu înseamnă a trăi deplin.

Orice comunitate atîta trăeşte cît poate ţinea nealterate principiile ei de bază. Ea poate fi eternă, dacă principiile ei sunt superioare, eterne. Numai acele manifestaţii rămîn în istoria unui popor, cari sunt expresia sufletului său Numai acestea le putem numi mişcări. Acţiunile sporadice se sting repede. Mişcarea naţionalistă romînă nu e deci o acţiune sporadică, ea are rădăcini adînci în sufletul poporului romîn. Cine ar cerceta serios ar vedea că o asemenea mişcare nu poate fi distrusă, decît distrugînd însăşi comunitatea din care ea se alimentează: neamul romînesc.

Şi mai e, pentru ceva, singurul drum romînesc acesta. E drumul cel mai spinos şi mai greu. Păstrînd credinţa din zicătoarea strămoşilor credem că e singurul ce duce la lumină şi împăcare.

George Macrin.

Imperialismul romîn ca ideal naţional.

Dedesubturile politicei internaţionale actuale ne pun în faţă o nouă orientare generală nu numai a politicei noastre externe, dar şi a năzuinţelor naţionale. Constelaţia politică a Statelor aliate Franţei, din cauza aspiraţiunilor şi intereselor divergente, a contribuit la slăbirea autorităţii Ligii Naţiunilor, făcînd astfel jocul politicei de desagregare a Germaniei şi Ungariei, cari luptă din răsputeri pentru revizuirea tratatelor încheiate după Războiul Mondial. Constrînsă de această stare de lucruri, Franţa îşi îndreaptă ochii către Est, căutînd a cîştiga alianţa U. R. S. S., spre a contrabalansa acţiunea concernului politic al Puterilor Centrale în cap cu Germania. — Diplomaţia secretă germană, urmînd aceeaş metodă de înaintea Războiului Mondial, a căutat să stabilească o legătură confidentă cu marele şi puternicul imperiu al Japoniei, care are acelaş interes pentru cucerirea de teritorii în Extremul Orient şi în Asia, spre a putea plasa surplusul de populaţie şi produsele sale economice. Această comunitate de interese face ca, în timp ce Franţa semna tratatul de alianţă cu U. R. S. S., ambasadorii germani să se sărute cu cei japonezi în principalele capitale ale Statelor din Europa. Era un indiciu de înţelegere tacită pe baza unei comunităţi de sentimente şi în acelaş timp un avertisment dat Statelor învingătoare că Germania, scăpată nedistrusă materialiceşte din Războiul Mondial, nu doarme, ci caută să se întindă către Est spre a da mîna cu imperiul Nipon, dornic de războaie. Germania şi-a dat seama în Războiul Mondial că o acţiune împotriva Franţei, ieşită învingătoare şi întărită materialiceşte, nu i-ar aduce nici-un folos practic expansiunei populaţiei sale şi plasării mărfurilor şi atunci şi-a îndreptat speranţele către Est, unde vizează *printr'o lovitură de ciocan* să cucerească ţărmurile mării Baltice cu teritoriile ce au ieşire la mare, — aşteptînd în acest scop momentul oportun.

Nu de aceeaş părere sunt şi Japonezii, cari încrezători în forţa lor spirituală şi morală, mai mult decît cea materială, vor să cucerească teritorii în Asia prin acţiuni chibzuite şi stăruitoare.

Apele oceanului Pacific şi ale mărei Galbene şi Japone, închizînd insula Nipon, iar pe de altă parte vulcanii acestor insule, fac ca imperiul Japonez să fie un focar nestins de mişcări războinice. Apa şi focul fac din cetăţeanul japonez un soldat de temut.

Deaceea să nu ne mire dacă mîne, poimîne ne vom trezi cu *pericolul galben la porţile munţilor Urali*, cînd Japonezii vor putea da mîna cu Germanii la Moscova! Aceasta este directiva de viitor a politicei internaţionale şi în cadrul ei vom trebui să ne pregătim şi noi orientarea aspiraţiunilor noastre.

Recenta intervenţie a Italiei în Abisinia, a cărei politică externă este antrenată de politica germană şi japoneză cu sau fără banii Angliei, în cazul unei eşuări datorite mai mult ajutorului ascuns cu material de războiu şi ofiţeri de către Germani, Japonezi şi Turci, ar submina adînc autoritatea Ligii Naţiunilor, slăbind în acelaş timp concernul politic al Franţei în Europa. În acest caz jocul politicei Germaniei ar fi încoronat de succes şi Germania cu Japonia ar merge cu paşi siguri către îndeplinirea scopurilor lor, urmînd a dicta politica întregei lumi.

Ne pare cel puţin curioasă publicaţia răspîndită asupra efectivelor şi materialelor de războiu ale *marei armate italiene în Africa*, cînd ştiut este că necesităţile contrainformative ale războiului ne impun păstrarea unui secret absolut în acest domeniu. Şi ne întrebăm atunci, dacă nu cumva Mussolini, conducătorul de astăzi al Italiei, a vrut numai să-i sperie pe Abisinieni spre a-i face să-i cedeze teritoriul dinprejurul oazei Ualual, dînsul ferindu-se de un eventual războiu în Africa, unde ştie că nu va avea de luptat numai cu forţa armată a Abisinienilor, ci şi cu clima potrivnică a acelui ţinut ecuatorial, la care se va adăuga puterea organizatorie a ofiţerilor germani şi forţa morală a celor japonezi şi turci. Este un mare semn de întrebare la care nu va putea răspunde decît viitorul şi înţelepciunea politicei Franţei.

Totuş acest eveniment nu va putea fi considerat decît ca o diversiune în cadrul politicei internaţionale, al cărei rezultat nu va putea schimba directiva politică germană şi japoneză. Oricare va fi desnodămîntul războiului Italiei în Africa, România va trebui să-şi orienteze politica către orient. Pentru aceasta ne trebuie luminarea conştiinţei populare în vederea Imperialismului către Est şi o reorganizare a armatei noastre, capabilă a se împotrivi unei acţiuni revizioniste ungare şi în acelaş timp în stare să

înainteze către Est, atunci cînd momentul va veni și care nu va întîrzia să vină.

Situația creată de la orientarea actuală a politicei noastre fiind pe deoparte potrivnică năzuințelor noastre naționale și pe altă parte avînd grave repercursiuni economice — financiare, ce nu se vor putea înlătura cu toată iscusința conducătorilor noștri politici, ne impune ieșirea din letargie și afirmarea puterii noastre naționale spre a servi umanității, făcînd unirea cu Romînii moldoveni din „Republica Autonomă" a Moldovei — Transnistriene, creiată de Moldovenii transnistrieni după revoluția dela 1917, la 19 Aprilie 1925, și nu de guvernul sovietic din Moscova, cum se crede la noi încă, spre a face propagandă pentru alipirea Basarabiei la Republica Moldovenească în U. R. S. S.

Aceasta este dorința Moldovenilor transnistrieni, cari vreu alipirea la Romînia pentru a scăpa de îngrădirile vieței comuniste și de munca forțată, spre a dobîndi proprietatea individuală, libertatea și protecția individuală, și mai presus de toate credința și biserica lui Hristos. **I. N. Mailat.**

Etnografia și etnologia

(*Richard Thurnwald*, Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno-soziologischen Grundlagen. Vol. I, Introducere. Vezi „Insem. Soc." N-rele 6 și 7).

Etnografia este o știință descriptivă. Ea ne dă fapte, și anume privind înzestrarea materială a vieții, instituțiile și credințele unei societăți. Ea se deosebește de *etnologie*, care vrea să explice faptele, să le stăpînească ordonîndu-le, comparîndu-le și înfăptuind sinteze după criterii unitare.

Termenul german pentru etnografie este „Völkerkunde", cel pentru etnologie „Völkerforschung". Important este ca criteriile de clasificare și sintetizare să rezulte chiar din materialul adunat de etnografie. Cum însă acest material e foarte variat provenind din toate climatele, rasele și culturile posibile, e foarte dificil să ajungem pe cale inductivă la cuprinderea și pătrunderea sa. Din această cauză aplicarea unor principii împrumutate din alte domenii a fost totdeauna foarte ademenitoare. De acest fe la fost, de pildă, aplicarea brută a vechei teorii evoluționiste. Se aseamănă cu aplicarea unor puncte de vedere luate din fizică, matematică sau biologie în sociologie. Simboluri luate din alte domenii de cercetare schimo-

nosesc şi desfigurează ordinea şi conexurile într'un material cu totul diferit şi aparţinînd cu totul altor dimensionalităţi.

Provenienţa însaş a materialului etnografic implică dificultăţi extraordinare pentru utilizarea şi prelucrarea sa ştiinţifică. Exploratori, misionari, fermieri, etnologi, oameni politici specialişti în chestiuni coloniale şi, nu în urmă, globetrotteri ne dau material etnografic — dar fiecare din ei din punctul său de vedere, deosebindu-se între ei atît în alegerea faptelor interesante cît şi în întrepretarea aceloraşi fapte. Se mai adaogă la acestea că în timpul decînd Europenii au venit în atingere cu acele popoare s'au petrecut prefaceri foarte importante şi tot mai repezi. Etnografia ne dă totdeauna numai *secţiuni* din istoria unor popoare sau seminţii. Astăzi nu se mai vorbeşte de popoare „fără istorie"; noi ştim că nu există astfel de popoare, ci doar că transformările au fost mai lente şi s'au desfăşurat în alte direcţii decît cele din tecutul nostru.

De unde ia etnografia materialul? Ne-am obişnuit să considerăm „popoarele naturale" ca obiect de cercetare etnografică. Dar cari popoare sunt „naturale"? S'a spus că cele lipsite de arta scrierii. Ar fi deci să întrebuinţăm termenul de „popor natural" pentru un anumit *stadiu de desvoltare* în viaţa tuturor popoarelor şi nu numai pentru seminţii ce există astăzi. In general va fi vorba de popoare a căror viaţă s'a desfăşurat *în afară* de cercul vieţii trecutului nostru cultural. Mai important este însă gradul de stăpînire a naturii prin unelte, întocmiri, dexterităţi şi cunoştinţe. „Vom numi, în modul cel mai exact, popoare naturale acele seminţii, cari pentru dobîndirea, precum şi pentru toată viaţa lor se servesc numai de mijloace foarte simple şi cari au o cunoaştere foarte redusă despre procesele ce se petrec în natura împrejmuitoare" Acest caracter leagă popoarele naturale de cele preistorice, pe cari deasemeni le cunoaştem numai din obiectele rămase în urma lor.

După ce fixează obiectul şi sfera de cercetare ale etnografiei, Thurnwald schiţează în linii largi geneza acestei ştiinţe, arătînd mai întîin cum a evoluat „atitudinea faţă de popoarele străine«. Această evoluţie stă în legătură cu prefacerile concepţiei generale despre lumea împrejmuitoare în care intră şi imaginea ce ne-o facem despre alţi oameni, despre instituţiile lor şi felul lor de a pricepe lucrurile şi de a gîndi. La popoarele naturale numai comunitatea sau ginta, cel mult întreaga seminţie, consideră pe membri săi ca oameni »adevăraţi«. Ei îi dispreţuesc,

sau îi urăsc pe vecinii lor sau se tem de ei. De aci cruzimile împotriva celor învinşi. Grecii şi Romanii dispreţuiau celelalte popoare „barbare", iar Platon şi Aristotel afirmau că barbarii sunt sclavi din natură. In Evul mediu popoarele străine erau considerate ca făpturi ale diavolului. Circulau istorii despre oameni fără cap, cu faţa pe piept, despre oameni cu un picior, al doilea picior servindu-le ca umbrelă, despre nomazi cu picioare de şarpe, despre oameni fără gură locuind la izvoarele rîului Gange şi cari se nutreau din mirosul rădăcinilor şi al merelor pădureţe etc. Aceste legende despre fiinţe fabuloase, „portenta", s'au păstrat chiar pînă la începutul secolului XIX. Numai foarte pe 'ncetul s'a înfăptuit progresul în cunoaşterea popoarelor străine.

Din cauza acestei neînţelegeri a vieţii popoarelor străine, asupra indigenilor din ţinuturile îndepărtate descoperite de Europeni s'au abătut groaznice nenorociri. Ei erau consideraţi ca fiinţe fără suflet cari pot fi exterminate fără scrupule şi pot fi întrebuinţate ca vite de muncă. Abia în 1537, de pildă, Papa Pavel al III-lea a decretat că şi Indienii au suflet şi sunt creaturi ale lui Dumnezeu, cerînd ca Regele Spaniei să grijească de mîntuirea sufletelor lor. De acum înainte începe activitatea misionarilor şi o mai bună înţelegere a acestor popoare. Astfel la începutul sec. XVIII avem primele informaţii etnografice obiective dela iezuitul *Lafitau* asupra Irochezilor.

„Filozofia luminilor" în secolul XVIII aduce o schimbare radicală în atitudinea faţă de popoarele naturale. Rousseau, cu „întoarcerea sa la natură", dă popoarelor naturale o aureolă romantică. In ţările depărtate, la popoarele neatinse de civilizaţie, există încă fericirea, libertatea, egalitatea! Sălbatecii sunt „copii nevinovaţi ai naturii". Dar chiar în sec. XVIII se pregăteşte cercetarea şi relatarea obiectivă a faptelor, iar Kant schiţează chiar o ştiinţă sintetică, o „antropologie pragmatică" publicată la 1798, care cuprinde şi o „psihologie a popoarelor". Herder şi Schiller se ocupă de problema „stării naturale" a omenirii şi progresul ei spre cultură.

Cu lucrarea lui Darwin asupra „Originii speciilor" (1859) şi cea a lui Spencer asupra „Evoluţiei societăţii", etnografia, etnologia şi antropologia intră pe calea de cercetare ştiinţifică, cu năzuinţa de a adopta metoda ştiinţelor naturale. Se naşte „psihologia popoarelor"; în anul 1860 Lazarus şi Steinthal întemeiază revista „Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft, în 1869 „Societatea pentru antropologie, etnologie şi

preistorie din Berlin" editează „Revista de Etnologie" (Zeitschrift für Ethnologie).

In a doua jumătate a sec. XIX, etnografii adună şi cumulează în muzee un vast material privind cultura materială a popoarelor naturale.

Dar chiar în fața acestei bogății de obiecte şi a imensei lor variații se ivi problema ordonării şi interpretării materialului, mai ales că schema spenceriană se dovedi insuficientă, variantele devenind tot mai numeroase.

Rezolvirea acestei probleme căzu în sarcina etnologiei moderne, nevoită să caute alte căi şi metode pentru ordonarea şi interpretarea materialului etnografic.

Noui criterii de ordonare şi interpretare a datelor etnografice veniră din partea *geografiei*. Friedrich *Ratzel* arătă importanța vecinătății geografice şi influențele reciproce rezultate din ea. Spațiul, țara şi natura determină condițiunile concrete ale vieții. Această concepție îndreptă spre o nouă orientare în clasificarea materialului etnografic acumulat în muzee. S'au stabilit regiuni de răspîndire a unor anumite bunuri culturale (d. ex. pentru coliba rotundă, scutul de piele, țesături de fibre de palmier, țesături de bumbac etc.). Se află apoi că aceste regiuni de răspîndire, oricît de mult se întretaie, stau totuşi într'un anumit raport de influențare reciprocă. Astfel, dacă într'o regiune se găsesc scuturi de trestie, în alta de lemn, în a treia din blănuri sau piei, se observă că scuturile de trestie apar la un loc cu buzdugane, celelalte cu măciuci de aruncat sau cu spade etc. Frobenius, un discipol al lui Ratzel, a atras cel dintîiu atenția asupra acestor conexuri. Cercetări mai sistematice au publicat apoi, la 1904, Ankermann şi Graebner. Acesta din urmă reuşi să stabilească, pentru Africa, anumite „cercuri de cultură", pornind dela răspîndirea geografică a unor bunuri culturale şi punîndu-le în legătură cu moravurile şi obiceiurile sociale. Ipoteza „cercurilor de cultură" fu aplicată apoi în măsură mai largă pentru a descoperi felul cum s'au răspîndit şi influențat întreolaltă diferitele popoare. După această doctrină, s'au format anumite *centre de cultură* şi *puncte de radiație*, de unde, prin migrațiuni, „bunurile culturale" au fost transmise. In felul acesta s'a construit o teorie nouă despre evoluția culturii, arătîndu-se că *straturi de cultură* s'au răspîndit asupra întregului pămînt, succedîndu-se şi înlocuindu-se în cursul istoriei. Această teorie se deosebeşte de vechea teorie evoluționistă (susținută de Spencer, Tylor, Morgan, Mac

Lennan, Bastian), care se întemeia pe ipoteza că fiecare popor are o cultură proprie ce s'a desvoltat din oarecari începuturi originare în mod continuu fără influențe străine.

Meritul lui Ankermann și al lui Graebner stă în faptul că au arătat necesitatea ca etnologia să-și dobîndească o *metodă proprie*, conformă cu natura obiectului ei, renunțînd a aplica metoda și rezultatele biologiei cum a făcut-o direcția *evoluționistă*.

Dela 1904 încoace numirile și delimitările „cercurilor de cultură" au suferit modificări. Cele dintîiu construcții au făcut delimitările după diferite puncte de vedere: d. ex. considerînd limba și rassa („nigrit", „papuan", „melanez"), sau bunuri materiale („cultura bumerangului, a arcului), sau, în sfîrșit, anumite criterii sociologice au servit pentru clasificare (cultura sistemului de două clase, cultura totemistă).

Teoria „cercurilor culturale" a fost desăvîrșită prin P. W. Schmidt, care, dînd atenție succesiunii straturilor culturale, neglijată de teoria lui Graebner, îi dă teoriei sale numirea de „teorie istorică a culturii".

Ipoteza „cercurilor culturale" întîmpină însă în verificarea ei mari piedici și o critică a ei se dovedește necesară, mai ales dacă sociologia vrea să tragă foloase din rezultatele cercetărilor etnologice.

Obiecțiunile critice ale lui Thurnwald vor forma subiectul unei expuneri viitoare. **Traian Brăileanu.**

REVISTA CĂRȚILOR.

André Joussain, La Sociologie — ethnologie comparée et histoire comparée. Poitiers, 1935.

Autorul, doctor în litere, laureat al Institutului, profesor agregat de filosofie la Liceul din Perigueux, a dat la lumină, începînd cu anul 1909, numeroase lucrări din domeniul filosofiei, psihologiei și sociologiei. In ultimul timp autorul a conceput un plan de lucrări menite să dea sociologiei o fundamentare științifică solidă, emancipînd-o de subt dogmatismul sectar al școalei durkheimiene. Programul său cuprinde următoarele lucrări (din cari au fost publicate unele capitole în *Revista internațională de Sociologie*, dela 1933 încoace): Caracterele naționale, Psihologia masselor, Spiritul guvernelor și diferitele forme de guvernamînt, Democrația și moravurile, Introducere în politica experi-

mentală, Teoria revoluţiilor, Filosofia revoluţiei franceze, Filosofia revoluţiei ruseşti. Broşura, despre care vorbim aci, e menită să preciseze concepţia generală a autorului asupra obiectului şi metodei sociologiei şi, mai ales, să respingă, printr'o critică temeinică, pretenţiile şcoalei lui Durkheim de a se numi „şcoala sociologică franceză".

In Introducere, d-l *Joussain* arată că sociologia a pătruns în învăţămîntul public de toate gradele, primar, secundar şi superior. Dar predarea sociologiei lasă încă mult de dorit. Astfel în şcoalele normale au fost introduse două manuale, unul compus de d-nii *Hesse* şi *Gleize* şi cel publicat de *René Hubert*, manuale cari după părerea directorilor şcolilor normale şi cea a autorului sunt: „seci, abstracte, mai presus de puterea de înţelegere a elevilor, şi pedeasupra şi destul de tendenţioase, fără a mai socoti că fac prea mult loc teoriilor de şcoală". „Şi dacă din anul 1934 există un excelent »Scurt tratat de sociologie« *(Précis de sociologie)*, clar, substanţial, bogat în fapte şi idei, cel de *Lemonnyer, Tonneau* şi *Troude*, trebue să ne îndoim că el ar putea să placă politicienilor marxişti cari cred a găsi în învăţămîntul sociologiei un mijloc ascuns de a pregăti căile revoluţiei sociale".

Deşi doctrina lui Durkheim are din multe puncte de vedere tendinţe conservatoare, totuş, prin posibilităţi de interpretare, ea a fost agreată de partidele dominante de spirit „înaintat", deoarece aceşti politicieni vedeau în ea un instrument de războiu împotriva religiei, apoi şi pentrucă divinizarea societăţii de către Durkheim li se părea o justificare a socialismului de Stat. In sfîrşit „relativismul moral" deschise drumul pentru justificarea imoralităţii în viaţa publică, a distrugerii dragostei de patrie, a sentimentului familial, a respectului faţă de autoritate, etc. S'a produs apoi şi intervenţia partidelor „avansate" în numirea profesorilor de sociologie la Universităţi. Un astfel de profesor a mărturisit că „teza lui Durkheim asupra *Diviziunii muncii* i se păru fără valoare pînă în ziua cînd atitudinea luată de Durkheim în afacerea Dreyfus a făcut să recunoască în Durkheim un om de partidul său". In acest fel s'a instituit în învăţămînt o adevărată dictatură a şcoalei durkheimiene susţinută de oameni fără pregătire ştiinţifică şi servind numai partidelor politice.

Autorul trece apoi la critica sociologiei durkheimiene arătînd, în capitolul I, că şi *metoda* şi *doctrina* acestei Şcoli trebuesc respinse pentru a deschide drumul pentru cercetări sociologice ştiinţifice. În cîteva pagini autorul reuşeşte să demonstreze

slăbiciunea principiilor de bază ale metodei şi doctrinei durkhemiene, care culminează în imprecisiunea termenului de „primitiv“ care poate însemna: preistoric, înapoiat, infantil sau numai necivilizat. În capitolul II, autorul arată care trebue să fie răspunsul la întrebarea: *Ce este sociologia?* Autorul adoptă definiţia D-lui *René Maunier* zicînd că *„sociologia este studiul descriptiv, comparativ şi explicativ al societăţilor*, cu alle cuvinte un studiu concret, istoric şi geografic, al *asociaţiilor omeneşti“*. În acest studiu se vor deosebi două mari diviziuni: de o parte *etnologia comparată* şi de altă parte *istoria comparată a instituţiunilor şi evoluţiilor sociale şi politice*. Dar pentru a pune de fapt la baza sociologiei etnologia comparată şi istoria comparată, etnologia trebue să iasă din cadrele înguste ale şcoalei durkheimiene, care se ocupă numai de primitivi, emancipare în plin progres, şi, pe de altă parte, ştiinţa comparată a evoluţiilor sociale şi politice trebue să se sprijine pe ştiinţe auxiliare, cari, ele însele, sunt pe cale de formare: geografia umană, psihologia etnică şi istorică, psihologia masselor. În *metoda* de urmat, vom trebui să pornim dela principiile logice generale, dar ţinînd seama de natura specifică a faptelor sociale. „In dorinţa sa de a întemeia sociologia ca ştiinţă, Durkheim a raţionat ca şi cum faptele sociale ar fi perceptibile în acelaş fel ca şi faptele fizice şi ca şi cum inducţiile sociologice ar fi de aceeaş natură ca şi inducţiile ştiinţelor naturii. Dar nu e deloc aşa. Astronomul, fizicianul, fiziologistul pornesc dela observaţia faptelor *percepute*. In acest fel lor le este îngăduit să separe faptul însuş de interpretarea sa. Sociologul însă porneşte dela fapte istorice cari sunt *induse* şi prin urmare nu se prezintă niciînd ca fapte brute, ci totdeauna ca fapte interpretate. Faptul fizic, odată observat, nu admite altă interpretare decît ipoteza făcută de savant; faptul sociologic este generalizarea unui fapt social care el însuş, ca fapt istoric, a fost deja obiectul unei interpretări psihologice prin analogie. Inducţia sociologică trebue întregită prin deducţia psihologică, ca mijloc de verificare. Deducţia se întrebuinţează şi în ştiinţele naturii „ca un mijloc de verificare în cazurile unde ipoteza formulată neputîndu-se verifica în mod direct, noi trebue să ne mulţumim de a verifica consecinţele obţinute prin deducţie“. Asta se întîmplă acolo unde un efect unic, omogen, indivizibil rezultă din concursul mai multor forţe fără să putem determina prin inducţie partea ce-i revine fiecăreia; în sociologie „compoziţia cauzelor este regulă“, deci aci deducţia e cu atît mai necesară.

Broşura d-lui Joussain aduce lămuriri foarte preţioase asupra unor probleme metodologice fundamentale ale sociologiei, iar lucrările sale, publicate în Revista internaţională de sociologie, ne dovedesc rodnicia metodei sale.

Traian Brăileanu.

REVISTA REVISTELOR.

Iconar, I, 3, 1935. Redacţia: Cernăuţi, str. Eminescu 15 (prof. *Liviu Rusu*). Acest număr cuprinde: *Barbu Sluşanschi,* Satanismul erotic şi etica iubirii; *Liviu Rusu,* Ideea de folclor în activitatea muzicală romînească; *Ion Jurcan,* Creaţia literară ca problemă a colectivităţii noastre; Versuri semnate de: *Vasile I. Posteucă, Mircea Streinul; George Strătoiu;* Cronici (literare, filosofice, muzicale, plastice, teatrale) semnează: *Mircea Streinul, V. I. Posteucă, Leon Ţopa, Liviu Rusu, Toefil Lianu.* Incheie cu o Revistă a revistelor.

Revista mea. Revistă literară, critică şi de cultură generală. Apare lunar. Director şi Redactor resp: *Marta D. Rădulescu.* Cluj, str. Mico 7. Abonament: 60 lei anual. An. I. No. 10 (Sept. Oct. 1935). — Acest număr e închinat Taberelor de muncă şi cuprinde numeroase ilustraţii reprezentînd momente din viaţa legionarilor întruniţi la muncă constructivă în diferitele unghiuri ale Ţării. — Dl. prof. *Dan Rădulescu* scrie despre „Duşmanul public No. 1 şi Duşmanul public No. 2.“ Directoarea revistei expune (într'un interview) „Rolul nostru în lupta Naţionalistă pe teren cultural şi literar“. Un interesant studiu de *Ion Covrig Nonea* asupra „Ardealului politic“. Versuri de *P. A., Gr. Bugariu, Ion Hodoş.* Recenzii asupra cărţilor: *A., Cotruş,* Horia — 1935, şi *Colfescu-Delaturda,* Spirit şi materie. Eroismul în viaţa de Stat, Cluj 1935.

Cuvîntul studenţesc. Organ oficial al Uniunii naţionale a Studenţilor Creştini Romîni. An. X, No. 9, 20 Noembrie 1935. Red. şi Adm.: Bucureşti Calea Plevnei No. 11 bis. Apare de două ori pe lună. Abonament: 100 lei. Cuprinsul: *Alexandru Marinescu,* Colegi; *Vasile Munteanu,* In slujba neamului; *Ion I. Moţa,* Către noii studenţi; *Gh. Furdui,* Trădarea; *Tudor Blidariu,* Pentru ce trebue să credem în Dumnezeu? La rubrica „Viaţa studenţească“: Memoriu adresat profesorilor dela toate Universităţile Romîneşti de către Studenţimea Romînă, prin U.

N. S. C. R. şi Centrele studenţeşti; Organizarea Studenţimii Romîne Creştine; Studenţimea romînă în faţa străinătăţii. Informaţii.

Revista Institutului Social Banat-Crişana. Apare anual sub conducerea unui comitet. Director *Dr. Cornel Grofşoreanu*, Redactor: *Ioachim Miloia.* Red. şi Adm.: Timişoara, Auto-Club R. R. Et. II. Abonament anual: 200 lei. — Anul III, No. 13, 1935, cuprinde la *Studii*: *Pr. Melentie Şora*, In amintirea Episcopului *Grigorie Comşa; Dr. Alexandru Nicolescu*, Episcop al Lugojului, Reflexiuni asupra avortului, prilejuite de legiferarea lui în cadrele proectului noului cod penal; *Dr. Livius Gabor*, Reflexiuni referitoare la legiferarea avortului; *Vasile M. Dimitriu*, Avortul în noua legiuire penală; *Dr. Petru Nemoianu*, Banatu-i fruncea; *Dr. C. Grofşoreanu*, Principiile corporatismului; *Traian Birescu*, Turcii în centrul Europei; *Constantin Manoliu*, Industria în cadrul Statului agrar; *Gh. Atanasiu*, Defectivii fizici şi mintali. — Administrative. — Însemnări şi recenzii.

Am mai primit la redacţie: *Pagini literare*, Red. şi Ad.: Turda, Piaţa Regina Maria 23. An. II, 10, 15. XI. 1935. — *Glasul Strămoşesc*, Revistă de educaţie, cultură şi informaţii naţionaliste. Apare bilunar. Red. şi Adm.: Cluj. Str. Bolintineanu 16. 15 Oct. 1935. — *Ev nou*, revistă de orientare spirituală. Directori: Roman Boca — Floarea Florescu. R. şi. Ad.: Bucureşti, St. G. Cantacuzino 31. — *Romînia Creştină*, Tribună independentă de luptă naţionalistă — creştină. Director: Sergiu Florescu. Red. şi Adm.: Chişinău, Str. Regele Ferdinand No. 81. — *Chemarea* Naţionalistă şi Creştină. Director: Laur Preda. Red. şi Adm.; Iaşi, str. Sărărie No. 185. — *Cuvîntul Argeşului*, Organ bilunar de luptă naţională şi informaţie cinstită. Red. şi Adm.: Piteşti str. Doamna Balaşa, 45.